

Jurnal inter IAL

世

POSTA MUNDI

#33, Oktobro 2020

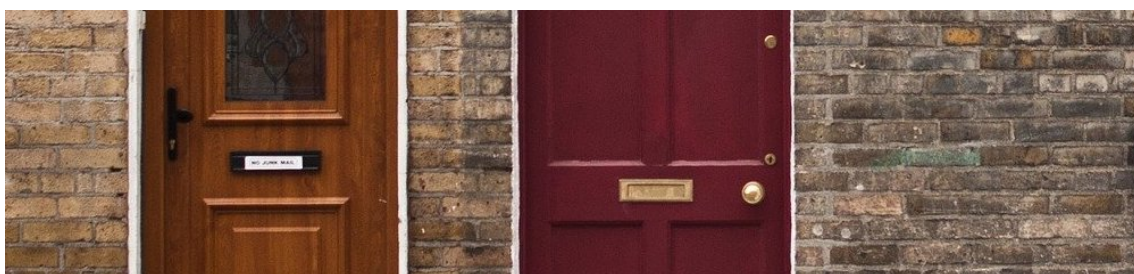
https://groups.google.com/d/forum/posta_mundi

Enhavo

[posta_Mundi] Fraz #33	1
Esperanto	
Antaŭparolo (Victore Leve)	4
Esperanto	
Konlingvoj kaj programlingvoj (Victore Leve)	5
Populido	
Le Rane's (Partaka)	6
Sibelingua	
Universala lingues in fantastik literatura (Rosto)	8
4. Globa versus Esperanto	8
5. Plaudo del mare steli	9
Latino sine flexione	
Metamorphose (Victore Leve)	11
Interlingua	
Epistola a un cravata (Gonçalo Neves)	12
Ido	
Memor-libro pri la kuvento (Gonçalo Neves)	15
Ido	
Virtual Ido-konfero internaciona (Partaka)	22
Interlingue-Occidental	
Li vivent pupé (Thomas Schmidt)	24

[posta_Mundi]

Fraz #33

Adjuvilo Se, lor aperti la pordo, me estun konjektinta que-quo estin eventinta en la domo dum nosa absenteso, me ne estun permisinta a vos eniri it kun me.

ARIEL Si, dum aperir le porte, io haberea suponite lo ce habeva evenite in le casa dum nostre absenzie, io non vos haberea permitite entrar con me.

Elefen Si, cuando me ia abri la porte, me ia ta suposa lo cual ia aveni en la casa en nosa asentia, me no ia ta permete ce tu entra con me.

Esperanto Se, malfermante la pordon, mi estus supozinta tion, kio okazis en la domo dum nia foresto, mi ne estus permesinta al vi eniri kun mi.

Eurikide Si, alor aprire le porte, jo avria suponeto kua aveba okureto in le kase dum le nosi absentese, jo no avria permiseto a vos entrare in lo kum jo.

Globasa Eger, fe na buka dwer, mi ger le jadin dento, kuto le okur in baytu dur imisu awsenya, mi ger le no izin tas yu na inidi ton mi.

Ido Se, lor apertar la pordo, me konjektabus
quo eventabis en la domo dum nia absenteso,
me ne permisabus a vi enirar ol kun me.

Ikuso se, apertundo la puorto, mio estun suposanta
pe kueso kualo estin eventanta en la domo
...durante nosa ausenteso,
mio non estun permesanta ba vosos introducionar kon mio.

Intal Si, lor aperta le porte, me vud ha supoza
to quo had eventa in le dom dum nosi absentese,
me non vud ha permisa a vos entra it kun me.

Interlingua Si, dum aperir le porta, io haberea supponite
lo que habeva evenite in le domo dum nostre absentia,
io non vos haberea permittite entrar con me.

Latino sine flexione Si aperinte porta, me jam suspica
que eveni in domo dum nostro absentia,
me non permette ad vos intrare cum me.

LdP Si al ofni dwar me wud supozi
kwo he eventi in dom duran nuy absentia,
me bu wud permiti yu zin kun me.

Mundeze sis, apio dore, me preo sumi,
e sisi en dome duos noya neenage,
me sa ne mocifi tu initi kon me.

Nov-Adjuvilo Se, nolfermante la pordo, mi estun imaginta
(tio) cio ocasin en la domo dum nia foresto,
mi ne estun permesinta al vi eniri lo con mi.

Occidental Si, apertente li porta, yo vell har suposit
quo hat eventit in li dom durante nor absentie,
yo ne vell har permisset a vos intrar it con me.

Omnial Sif apertantim le porte mi sponitus
istum ki ocurit en le dome dum nosal absentie,
mi ne permetitus a vos intrar con mi.

Pandunia aga, sa me kaya mun,me buda
le da pasa sa dom dura mome no zayu,
me no halala te jina kona me.

Populido Se, lor aperte l' porde, me konjektabere
ko eventabay en le dom dum nosi absentie,
me no permisabere a vus ir en ol kun me.

Rapidlingue If, alor openar le porte, yo vud had supozat
quo had eventat in le dome durant nostre absentese,
yo not vud had permitat a vos inirar it kon me.

Sambahsa Sei, ghyanend-ye id dwer, habiem tarken
quo hieb wakyet in id dom unte nies absence,
ne habiem vos permitten entre id con me.

Sibelingua If apertante li porde yo vud supoza
ko eveniv in li dome durante nosi absentese,
yo no vud permite vos entrar it kun me.

Antaŭparolo

Esperanto — Victore Leve

victore-leve@pm.me

Kara leganto,

Mi ĝojas enkonduki duafoje eldonon de nia plurlingva gazeto Posta Mundi.

Ĉi tiu estas metita sub la signon de la fikcio kun du longaj tekstoj de Gonçalo Neves, la daŭrigo de la artikolo de Rosto pri la internaciaj lingvoj en la fantazia literaturo, traduko de Partaka post Khalil Jibran, legendo el Liechtenŝtejno de Thomas Schmidt kaj traduko de mi de la incipit de Metamorfozo de Kafka. Ni ne forgesu la novaĵojn de Partaka pri videokonferencado

Ne malpli ol sep lingvoj estas tiel reprezentataj (sen kalkuli tiujn uzatajn en la frazo de PM #33)!

Fine, la fronto inspiris min verki etan tekston pri la probabla estonteco de helplingvoj konsiderante la dividon inter programlingvoj.

Mi esperas legi baldaŭ, viajn reagojn aŭ eĉ viajn kontribuojn. Bonan legadon!

Konlingvoj kaj programlingvoj

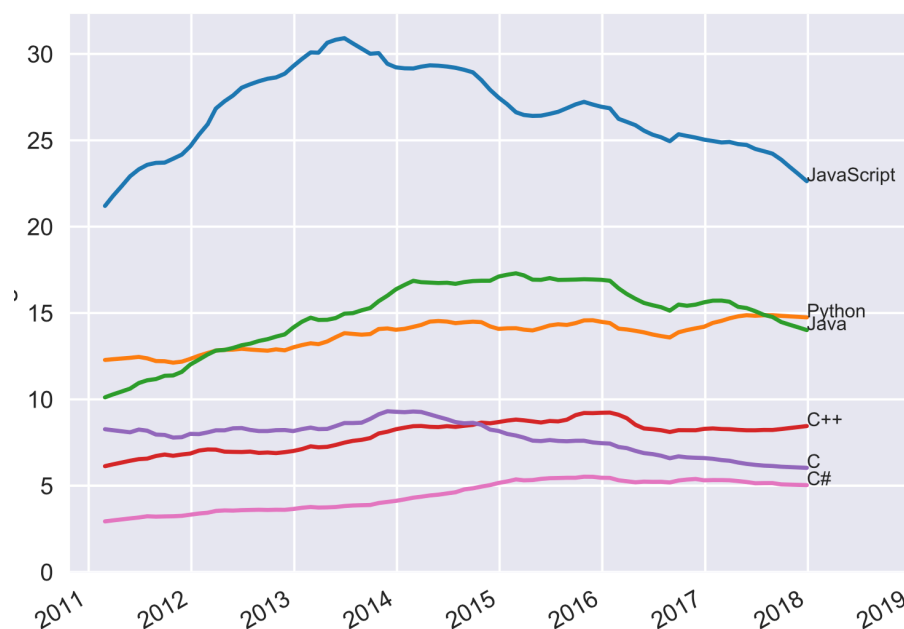
Esperanto — Victore Leve

Sur la kovrilo de ĉi numero, ni decidis reprezenti la dividon inter lingvoj konstruitaj kun internacia celo. Ĉiu pensas, ke ili estas pli bona ol la antaŭaj, pli facile lernebla kaj pli preciza.

Tia priskribo estas, kiam vi pripensas ĝin, tre proksima al la kvereloj de programistoj. Efektive ĉiuj defendas sian plej ŝatatan programlingvon kiel religion kaj novaj estas konstante kreitaj.

Ŝajnas al mi tiam, ke studi la nunan situacion en komputado povas helpi nin prilumi la estontecon de la pli malgranda, kvankam pli maljuna, komunumo de lingvokreintoj kaj parolantoj de konstruitaj lingvoj.

Laŭ statistikoj de GitHub¹, duono de la uzantoj dividiĝas inter tri lingvoj (Javascript, Python kaj Java) sen ke la gajninto eĉ proksimas al monopolon. Ĝi ne estas trankviliga! Pli malbona, en 2013, Javascript konkeris trionon de la merkato antaŭ ol fali ade.

Ĉu tio signifas, ke Esperanto perdos siajn parolantojn? Verŝajne ne. Sed eble li venkos malpli rapide ol Ido kaj la breĉo malgrandiĝos.

¹www.benfrederickson.com/ranking-programming-languages-by-github-users

Le Rane's

Populido — Partaka

ek Le vaganto, Khalil Jibran

Certen somer-die, rana dicay a sui kompano:

“Me time, ke le homs, kels habit en ti dom del rive, es jenat da nosi kantade.”

E lui kompano responday:

“Nu, ka lus no jene nos per sui konverse's dum nosi jornal silensie?”

“Nos no oblideu ke, kelki foys, nos kante tro multei dumnoktei.”, le rana dicay.

“Nos no oblideu, ke lus bable e krie mem plu multei dumjornei.”, lui amiko responday.

Lorei, le rana dicay:

“E ko, pri le rospo, kel jene le tot vicinar per sui kroase interdiktat da Deu?”

“Ma”, le kompano responday, “ko' tu dice a me pri le politikisto e le sacerdoti e le siensisto, kels atinge ti-ci rive's e plenige le aere per jenant bruise's?”

“O.K.”, le rana dicay lorei, “ma nos eseu plu bon kam ti homs! Nos taceu dumnoktei, e nos konserveu le kansons en nosi kordie's, mem kuan le lun peteray nosi ritme e le stels nosi rimife. Adminime, nos taceu dum un nokte, o du, o mem dum tri nokte.”

“O.K. do”, le kompano dicay, “me konkorde. Nos videray ko adporteray a nos posei tui jeneroz kordie.”

Ti nokte le rane's tacay, e lus permanay en silensie le nexti nokte ed iter le triti nokte. E, mem se to es difikult por narasie, yen ke le fema sharlatan, kel habitay en le dom apu le lag, decensay por dejunet ye l' triti matin, e klamegay a sui spozo:

“Me no dormay dum ti-ci nokte's. Me sentay me sekur dum dorme kun le kantade del rane's en mei orels. Ma ul koz must eventir, nam lus no kantay dum plur nokte, e me preskei foleskay pro dorme-manke.”

“Le rana auday to e, turnant su a sui kompano, dicay a lu dum ogle lu:

“E nos preskei foleskay pro nosi silensie, ka no ver?”

E lui kompano responday:

“Ho, ya! Le silensie del nokte falay gravei sur nos, e nun me kompren, ke no es necesi, ke nos ceseu nosi kant por le komfort de ti's, kels bezon plenige sui vakues per bruise's.”

E ti nokte, le lun no petay vanei lusi ritme's, ni le stels lusi rimife's.

Universala lingues in fantastik literatura

Sibelingua — Rosto

4. Globa versus Esperanto

Novele “Yo revenira pos mil yares”, 1968, da autor Isay Davidov. Hike li universala lingua nominata “Globa” es un mixaje ex lingues Angli e Rusi. Li epoke in li novele es sekul XXIII o forsan XXIV. In distanta kosmo un planeta nominata Rita es inhabitata da primitiva tribes de humanoides tre simila a teranes. Kelka grupes de teranes, un grupe pos altru, in tote – kelka centes de homes, veni al planeta Rita por helpar al indijenes de Rita evolucionar til alta teknologial civilizacia, e komunisme, kompeneble. Ista kelka centes teranes abandona Tera por sempre, por viver in li kolonia sur Rita. Teranes no koloniza li tota planeta, ili nur have su mikra kolonia-lande sur it, por expedir misioneres al indijenes del tota planeta Rita.

Li novele have tri partes:

Tera Un granda internacinala grupe de yuna teranes (duimo de ili es vires e duimo es gines) prepara se por voyage a Rita.

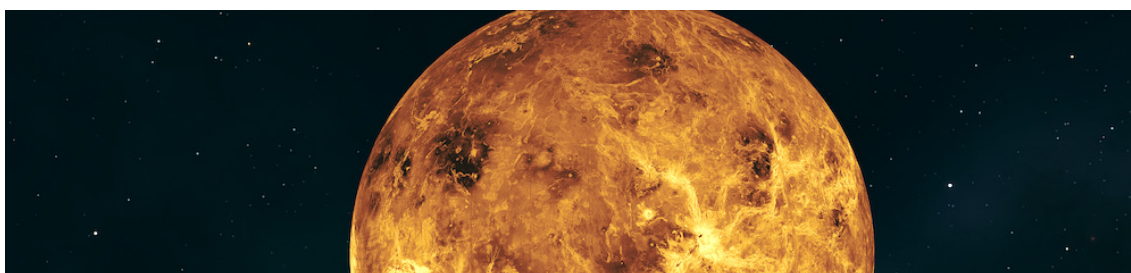
Voyaje in kosmo, precipue in anabiozis On nur deve avigilar por kurta tempe por ke servar por li nave dum su tempe.

Li maxim granda parte, planeta Rita Ordinara vita e adventures de konstruktore del kolonia e misioneres.

In li prima parte it es li deskripcione del lingua Globa:

“... Ma omnes save “Globa” - li mixaje de Angli e Rusi lingues, kel eseva nascita in XXI sekul, it eseva nascita spontane e poka pos poka deveniva agnoskata internacionala lingua. Olim, in distanta olda tempe, multa linguistes ridis pri Globa, nam it eseva kreata sine obear multa leges de gramatika. On esforciiis kontrepozar Globa a Esperanto, kel es morti-nascita lingua inventita ye un e duimo sekules anteim. Nul-qui voleva parlar in Esperanto. On publikis libres in Esperanto, ma nul-qui lekteva les. Ma omnube Globa eseva parlata, in li tota munde, quankam mem nun it es tre poka libres in ista lingua, e nur kelka jurnales por li tota planeta. Isto ankor no es un lingua de literatura. Nul-qui verka in it, ma omnube on parla in it. Versimile, on deve no inventer lingues, ili deve naser se ipsa, e tande ili vivera. Pri Esperanto instruktistes rememora nur kom historia, ante komensar lekciones de Globa che skoles. Versimile, anque sur distanta planeta Rita homes dekomense parlos in Globa. Apene ili sukcesos trovar in komensala tempe altra, plu apta lingua. Altra lingua pova aparar, forsan, pos kelka dekes de yares, o mem plu. E versimile it kreskos ex Globa. Forsan ibe, sur Rita, ista mixata lingua fin-finale devenira lingua de literatura ex lingua nur parlata.”

5. Plaudo del mare steli

Novele Plaudo del mare steli, de yare 1967, da du kunlaboranta autores: Eugeniy Voyskunskiy e Isay Lukodianov.

Hike li homaro de future (sekul XXI) uza artificiala internacionala lingua nominata Interling. It es sat frequente mencionata in li novele, ma informacia pri Interling es poka, preske nula:

- Li chef universitate, ube on studia Interling, es nominata “Veda Humana”. Noi pova supozar, ke paroles “Veda humana” es in Interling. In ista nome noi vide un parol in Sanskrit e un in Latina. Li nome “Veda Humana” deve signifkar, ke isto es un universitate de scienties humanitara. Un importanta fakultate che l’universitate es “etnolinguistika”, kel okupa se pri traduko de diversa nacional literatura a Interling.
- It es renkontrebla menciones, kande al-qui parlis in “excelante modulata Interling”, e un altra protagoniste parla “mal Interling”, e in un loke it es epizode kun un experimental libre in Interling, ube intonaciones eseva expresata per koloros e speciala signes. Alor, on pova konkluder, ke Interling no es al-qual pidjin, ma plu o min komplika lingua.
- Un nov parol in Interling es mencionata “majordom”: isto es un servanta robot por heme.
- Interling del kolonia sur Venus have certena quanto de dialekti paroles no konosata por teranes.
- Interling es multe plu aktive uzata da yuna persones, e multa olda persones no ama Interling e prefera parlar in nacionala lingues.

mento Versimile, parol “mento” anque es un parol de Interling. It es un (kustumale privata) telepatik mesaje. Per mento on kustumale pova sender simpla e konkreta informacia, e por plu komplika e abstrakta kozes on no evita uzar normala parlo. No omna teranes es kapabla sender e recevar mento, ma multes pova.

primar es un home nascita sur Venus. Li mesma novele es komensata tale... Multa (miles) de nova kolonistes de Venus abandona li planeta (retrovena a Tera) pro ke ili no komprena konduto de primares, ili frequente no sukcesa komunikar normale. Primares plu e plu uza mento por komunikar. Normal teranes ja no komprena tro komplika mento de primares, e primares frequente no reaga kande on refera a les per normala parlo.

Un interesiva fakte es, ke in li novele homes uza videofones portebla in poshes. On ya frequente aserta, ke olda verkistes de fantastika no predikis posh-telefones. E, tamen, in “Plaudo del mare steli” (de 1967!) omna homes normale e sin probleme uza certe isto: posh-telefones. (Ma, ta videofones no es uzebla kom komputores: komputores omna es stacionara.)

Metamorphose

Latino sine flexione — Victore Leve

ex Die Verwandlung, Franz Kafka

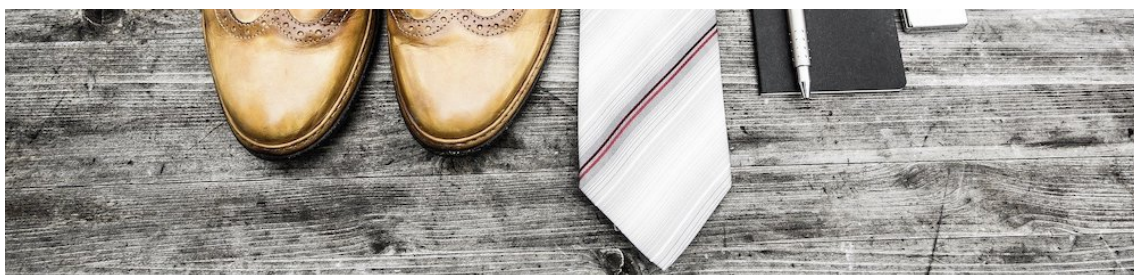
Uno matutino, ut Gregor Samsa es surgendo ex somnios anxio, illo inveni que, in lecto, e habe mutato ad vermino monstruoso. Protendendo super suo dorso duro ut armatura, illo vide, tollendo paro suo capite, suo abdomine pullo et curvato, divedeto in sectione rigido sicut arcus. Ab iste altitudine, stragulo, pene parato lapsare a lecto, pote cum mente difficile manere in loco. Suo multo cure, miserabilmente tenue in ratione cum reliquo de suo corpore, vacilla impotente pro suo oculo.

« Quid eveni ad me? », illo cogita. Non es somnio. Suo camera, camera pro homine in modo vero, forsan paro parvo, es tranquillo inter quatuor cognito pariete. Supra mensa, super que collectione non stipato de specimine de textile es explicato (Samsam es venditore ambulante), es suspendeto photographia secado recens in periodico illustrato et poneto in quadrato aurato bello.

...

Epistola a un cravata

Interlingua — Gonçalo Neves

Car cravata,

Como sta tu post nostre calidissime estate?

Io me senti multo ben. Le duo menses estive era multo differente in nostre officio de tres etages e bellissime vistas. Non a causa del rhythmo laboral, que in iste tempore sempre se calma. Non in consequentia de crises o problemettas, que costumariamente se serena quando comencia le saison balneari.

Que differentia dunque? Le aspecto! Le relaxamento! Vermente, un integre stato de spirito que consequere de un simplissime decision de nostre director de personal. Si, car cravata, io debe confessar que tu absentia durante le duo menses anterior nos ha plenate de un joia ineffabile. Que allegressa quando nos omnes legeva le pauchissime lineas del e-mail de nostre chef de personal. “In julio e agosto il non es obligatori portar cravata in le officio”.

Ecce le differentia. Non del parte del feminas, qui pro nostre gaudio nunquam se ha inquietate con le dictamines del moda de officios. A saper, nostre collegas feminin sempre se ha presentate fresc e aerate durante le callide saison, lo que es digne de laude e admiration. Al contrario, nos le viros poteva le prime vice escappar a tu tyrannia e monstrar al mundo le integre plenitude de nostre pomo de Adam, e isto durante duo menses sin arresto.

E le question que presto surge como le sol cata matino es le sequente: e dunque? Que consequentias adveniva? Que cataclysmo attingeva nostre conspicue firma? Esque le venditas diminueva? Esseva nos vilipendite?

An alicuno nos appellava un turba de discravatatos? Num cadeva nostre valor de bursa?

Io va narrar te mi experientia personal. Durante le duo menses precedente, como tu sape, io livrava mi cravatalia a un ostracismo inappellabile. Io te comprimeva in un angulo del guarda-roba, sin respecto e sin clementia, e con te omne tu collegas, omne gados de drappo. Resta illac, guillotinas del moda! Reposa in pace, carnifices guttural! Pois io me presentava in le officio con un relaxamento estive que deberea existir durante tote le saisons del anno.

E que remarcava io in me e in omne alteres? Nos nos sentiva plus legier e plus alacre. Nos respirava melio. Nos moveva le collo in omne directiones, sin suffocation. Nos sentiva que le aere — ben que conditionate — circulava liberemente per le colletto del camisa, aerante le trunco e alleviante le situation odoral in le officio. E super toto nos habeva le aspecto de personas normal, in vice de pinguines pavonisante. Le officio pareva un mundo authentic, in loco de un sala de ballo de dandys hastivamente fabricate. Nos sentiva conforto e deveniva facete. Nos travaliava de bon grado, como a casa, sin tension, relaxate, tamen sin cader in le vulgaritate o in le degradation.

Durante iste periodo io teneva plure reuniones con fornecedores, alicunes cognoscite, alteres debutante. In nulle caso io me sentiva humiliare o devalutate per le manco del tristemente celebre garrote de seta. Io nunquam remarcava regardos reprobatori o minuspreciantes verso mi collo disvestite. Io nunquam sentiva ulle grado de abassamento del prestigio de nostre firma. Toto me pareva natural. A me e a omne participantes. E sia proba de isto le bon marcha e le successo del reuniones, le attingimento del objectives proponite, per ambe partes, le ambiente mansuete e informal durante le deliberationes, mesmo quando in presentia de personas plus formal. Al fin remaneva nulle incertitude, nulle dubita. Le justessa del decisiones depende del competentia e preparation del personas qui los prende, o forsan de un inspiration momentanee, nunquam del ornamentos suspendite inter le mento e le sterno!

In summa, car cravata, iste “politica de vestir”, como alicunos lo appella, merita mi applauso incondicional, e io crede que per extender lo a omne saisons del anno un grande firma como le nostre serea certamente reinfortiate. Illo remanerea grande, non perderea su brillantia, non lederea su renomine e importantia, e indubitabilmente devenirea plus authentic e minus ridiculemente frappante in le vestir.

Salutes amical de iste discravatato militante,

Memor-libro pri la kuvento

Ido — Gonçalo Neves

ek Memor-libro pri la kuvento, José Saramago (1922 – 2010),
Nobel-laureato pri literaturo

Dom João, la kinsma ca-nome en la tabelo rejal, vizitos ca-nokte la dormo-chambro di sua spozino, Dona¹ Maria Ana Josefa, qua arivis de Austria, plu kam du yari ante nun, por donar rejidi al krono Portugalan, ma qua til nun ne ja divenis laktoza. On ja susuras en la korto, en ed exter la palaco, ke l'utero dil rejino probable sikeskis, insinuo tre cirkonspekta pro oreli e boki denuncema, e konfidebla nur inter intimi. Pri kulpo dil rejulo on ne darfas suspektar, unesme pro ke sterileso es manko ne di viri, sed di mulieri, pro to eli repudiesas tante ofte, e duesme, materiala pruvo, se necesa, pro ke en la rejio abundas bastardi del semino rejal, e ne ja venis fino a lua festino. Pluse, ne la rejulo exhaustesas per suplikar de la cielo filio, sed la rejino, ed ico pro du motivi. Unuesma-motive, rejulo, precipue se Portugalan, ne demandas to quon nur il povas donar, duesma-motive, muliero, esante ricevuyo naturale, esez suplikema naturale, sive per organizita noveni², sive per pregi okazional. Ma nek la persistemeso dil rejulo, qua, se libera de interdikto kanonal od impedo fiziologial, dufoye singlasemane vigoroze exekutas sua devo rejal e mariajal, nek la pacienteso e humilesos dil rejino, qua, plu ofte kam sacerdoto dicas amen, sakrifikas su

---

¹Dom (< L domīnus): honor-titulo preiranta la bapto-nomo di Portugalan monarki ed alta-ranga nobeli ed ekleziani. La feminalo es Dona (< L domīna).

²noveno (A I H novena, F neuvaine, G Novene, R НОВЕННА) — serio de pregi ed agi liturgial quin on efektigas dum non dii por obtenar deala graco.

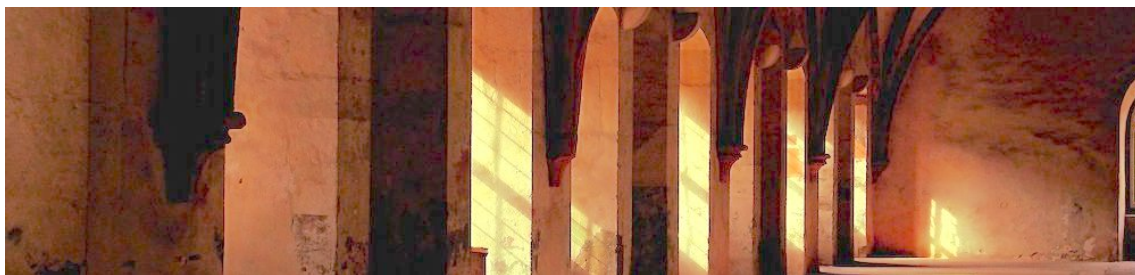
a kompleta senmoveso pos ke foriras de el e de la lito la spozulo, por ke ne trublesez en sua genital akomodeso la komuna likvidi, qui es skarsa che el, pro manko di stimulo e tempo e pro maxim kristana retenemeso etikal, ed abundas che la suverenulo, quon on cetere expektas de viro ne ja evanta duadek e du yari, ma nek ico nek ito bufigis til nun la ventro di Dona Maria Ana. Deo tamen es granda.

Preske tam granda kam Deo es la baziliko di Santa Petrus di Roma, quan erektas la rejulo. Yen edificio sen foso e fundamento, stacanta sur tablo, di qua la platajo es tro solida por tala kargajo, miniatura baziliko ek plura junto-peci, segun l'anciena sistemo di tenono e mortezo, quin per reverencema manui prenas ek kofro quar chambelani dejuranta. Odoras incense la kofro, e la karmezina veluri, per qui on envolvis singla peco, por ke la aristo di kolono ne frustigez la vizajo di statuo, intense brilas sub la lumo di grosega torchi. Bone progresas la konstrukto. Ja omna parieti solide juntesis, la koloni alte stacas sub kornico sur qua grabesis Latina vorti prizentanta la nomo e titulo di Paulus V Borghese, quin ja longe ne plus lektas la rejulo, quankam lua okuli sempre delektesas dal ordinal numero di ta papo, nam il ipsa havas la sama. Modesteso esus ya defekto che rejulo. En apta trui sur la cimaso il fixigas figuri di profeti e santi, e che singla figuro la chambelano reverencas. Il disshovas la precoza falduri dil veluro: yen statuo ofrata sur palmo di manuo, profeto jacanta sur la ventro, santo kun inversigita kapo e pedi, ma nulu remarkas ica desrespekti, tante plu ke la rejulo, per rektigar e pozar justa-loke la vigilema enti, quik riestablisas la ordino e soleneso qui konvenas a sakraji. Del suprajo dil cimaso oli vidas ne la Placo di Santa Petrus, sed la rejulo Portugalan e la chambelani qui servas il. Oli vidas la pavimento dil tribuno, la jelozii an la kapelo rejaj, e morge, en la horo dil unesma meso, se dume oli ne retrovenos aden la veluri e la kofro, oli vidos la rejulo devocoze akompananta la santa sakrifiko kun sua sequantaro, qua konsistos ne ek la nobeli hike prezenta, nam la semano finos, ed altri dejureskos. Sub la tribuno ube ni trovesas existas altra, anke kovrita per jelozii, tamen sen junto-peci, forsan kapelo od ermiteyo, ube la rejino aparte asistas la oficio, quankam ne mem la santeso di la loko til nun favoris lua gravidesko. Nun restas juntota nur la kupolo di Michelangelo, vera extazo stona, hike fingata, quan pro l'ecesiva dimensioli on gardas en aparta kofro, e quoniam ol esos la kronizuro dil edificio, on traktos ol kun diferanta pompo, nam omni helpas la rejulo, e yen ke la mencionita tenoni e mortezi fitigesas kun rotolanta bruiso en sua komuna junturi, e la konstrukturo divenas pronta. Se la potenta sono quan ekigis la tota kapelo povis atingar, tra saloni e longa

koridori, la dormo-chambro od alkovo ube la rejino vartas, el saveskez ke la rejulo advenas.

El vartez. Dume la rejulo ankore preparas su por la nokto. Chambelani desvestizis il, kostumizis il apte por la rolo e stilo, pos ke la vesti pasis de un manuo ad altra tam reverencoze kam reliquii di santini vendita da virgini, e ton asistas altra servisti e paji, ica ekshovas tir-kesto, ita fortiras kurteno, unu levas lampo, altru mildigas lua brilo, du ne movas, du imitas ici, plus kelki qui agas nulu-savas-quo ed asistas nulu-savas-pro-quo. Fine, pro tante granda esforcio da omni, la rejulo divenis pronta, un del nobeli rektigas la lasta falduro, altra adjustigas la brodita kolumo, en un instanto Dom João V direktos su al dormo-chambro dil rejino. La krucho vartas la fonto.

Ma nun envenas Dom Nuno da Cunha, episkopo inkuizitora, ed il akompanesas da olda franciskano. Inter avanpazo e livro dil mesajo eventas komplikita reverenci, ceremonial proximeski, pauzi e retrohazi, quon diktas la etiqueto pri acesar la vicinajo dil rejulo, ed omno tala judikesez nun kom savata e konocata, pro la hasto dal episkopo e l'inspirita timo dal monako. Apartekas Dom João V e la inkuizitoro, e dicas ilca, Ibe stacas frato António de S. José, quan, mencioninte vua tristeso, siniro, pro la senfilieso di nia siniro rejino, me pregis ke il rekomendez vu, siniro, a Deo, por ke Lu donez a vu sucedonti, ed il respondis ke vu, siniro, recevos filii se vu volos, e lore me questionis quon il vizas per parolo tante obskura, nam on savas ke vu, siniro, ya volas recevar filii, ed il respondis, yen parolo nun ja tre klara, ke se vu, siniro, promisos erektar kuvento en la urbeto Mafra, lore Deo donus a vu sucedonti, e deklarinte lo, Dom Nuno taceskis e gestis al monako.

La rejulo questionis, Kad es vera lo jus dicita a me da lua eminenco, ke se me promisos erektar kuvento en Mafra, lore me recevos filii, e la monako respondis, To es vera, siniro, se nur la kuvento esos franciskana, e replikis la rejulo, Quale vu saveskis lo, e dicis frato António, Me savas, me ne savas quale me saveskis lo, me es nur la boko quan la vereso uzas por parolar, la kredo nur respondez, konstruktez, siniro, la kuvento e

balde vu recevovos sucedonti, se vu ne konstruktos, lore Deo decidovos. La rejulo forgestis la monako e lore questionis Dom Nuno da Cunha, Kad ica monako es vertuoza, e la episkopo respondis, Nulu altra es plu vertuoza kam il en lua ordeno. Lore Dom João, la kinesma ca-nome, tale certa pri la merito dil entraprezo, lautigis la voco, por ke la prezenti klare audez il, e morgo la urbo e la rejio saveskez lo, Me promisas per mea honoro rejal ke me konstruktigos franciskana kuvento en la urbeto Mafra, se la rejino donos a me filio en la fristo de un yaro, kontebla del nuna dio, ed omni dicis, Deo exaucez vu, sinioro, e nulu ibe savis, qua probesos, ka Deo ipsa, ka la vertuo di frato António, ka la potenteso dil rejulo, o fine, ka la difikulta fekundesado dil rejino.

Dona Maria Ana konversas kun sua chefchambelano Portugalan, la markezino de Unhão. Eli ja parolis pri la devocaji dil nuna dio, pri vizito facita en la kuvento di Nia Siniorino dil Koncepteso di Cardais, apartenanta al senshua karmelitini, e pri la noveno por santa Franciskus Xavier, olqua morgo komencos en la kirko di santa Ròc, yen parolo da rejino e markezino, jakulatoria³ e samtempe lakrimoza, kande li pronuncas la nomi di santi, o kordio-laceranta, se mencionesas partikulara martireski o sakrifiki di monakuli e monakini, mem se amba-kaze koncernesas nura mortifiko per fasto o sekreta tormento per cilico. Ma la rejulo ja anuncigis su e venas kun ardoroza zelo, stimulita da mistika kombino di devo karnal e dil promiso quan il facis a Deo per la mediacio e bona servo da frato António de S. José. Kun la rejulo enpazis du chambelani, qui liberigis il de superflua vesti, e same agas la markezino al rejino, de muliero a muliero, kun helpo da altra damo, komtino, plus chefchambelanino kun rango ne min modesta, veninta de Austria, la chambro divenis asemblajo, la reja siniori reciproke reverencas, eternekas la ceremoniaro, tandem la chambelani ekiras tra pordo, la dami tra altra, ed en la avanchambri li vartos til ke la rolo pleesos, por ke retrovenez la rejulo akompanate a sua dormo-chambro, qua apartenis a lua reja matro en la tempo di lua patro, e venez adhike la dami por komforte aranjar Dona Maria Ana sub la ederduna kovrilo quan el anke venigis de Austria, e sen qua el ne povas dormar, sive vintre, sive somere. E precize pro ica kovrilo, sufokiva mem dum kolda februaro, Dom João V ne pasas la tota nokto kun la rejino, en la komenco yes, nam la novajo superiris la jeno, qua ne esis mikra, kande il sentis su balnita da sudori sua ed elua, kun la rejino kovrita til super la vertico e boliiganta odori e sekrecuri. Dona Maria Ana, qua venis ne

³jakulatorio (A (e)jaculatory prayer, F oraison jaculatoire, H jaculatoria, I giaculatoria) — prego kurta e fervoroza, ordinare sen preskriptita formulo, ofte konsistanta en unika frazo (exemple, “mea sinioro e mea Deo!”, “Iesu, helpez me!”), quan on povas anke recitar mentale dum kustumal okupeso.

de varma lando, ne toleras la vetero ca-landa. El kovras la tota korpo per la imensa e dikega kovrilo, e tale el jacas, kontraktita quale talpo qua trovis stono sur la voyo e ne ja rezolvis vers qua latero lu duros exkavar la galerio.

Metis la reji longa kamizi, qui sur la pavimo tranesas, la rejnal nur per la brodita franjo, la rejinal per tota mi-palmo de plusa stofo, por ke ne videzez mem la pedo-pinti — la haluxo o la cetera fingri — inter la konocata shaminda parti oli es forsan la maxim senpudora. Dom João V duktas Dona Maria Ana a la lito, il venigas el manu-en-manue, same kam en balo kavaliere venigas sua damo, ed ante acensar la peroneto, singlu sualatero, li genu-pozas e dicas la necesa pregi preventiva, por evitar senkonfesa morto dum la ago karnal, por ke ica nova proba donez frukto, e pri ica punto havas Dom João V forta motivi por esperar, fido a Deo ed a sua propra vigoro; pro to il nun duobligas la kredemeso kun qua il suplikas de ta Deo sucedonti. Dona Maria Ana sualatero demandas probable la sama favori, se eventuale el ne havas partikulara motivi qui igas oli nenecesa ed es sekretajo konfidebla nur en la konfeseyo.

Li ja kushis su. Yen la lito qua venis de Nederlando, kande la rejino venis de Austria, e quan fabrikigis por ica skopo la rejulo, la lito qua kustis ad il sepadek e kin mil kruzadi⁴, nam en Portugal ne es trovebla tante virtuoza mestieristi, e se li esus trovebla, li certe ganus min multa pekunio. Neatencema okulo mem ne savus kad es ligna la splendida moblo, nam ol restas kovrita per exquisita⁵ tapeti kun texita e brodita flaroni ed ora reliefi, por ne mencionar lua baldakino, apta por kovrar la papo. Kande on hike pozis e muntis la lito, ol ne ja havis cimi, tante nova ol esis, ma pose, pro la uzado, la varmeso dil korpi, la migradi interne dil palaco, o del urbo adinterne, de ube venas ica bestieti on tamen ne savas, e quoniam ol es tante richa de materio ed ornivi, on ne povas proximigar ad ol flamoza shifono por forbrular la cimaro, altra moyeno ne existas, mem se ol ne es moyeno, kam pagar a santa Alexius kinadek reali⁶ yare, esperante ke il liberigos la rejino e ni omna del plago e prurito. En la nokti kande venas la rejulo, la cimi komencas tormentar plu tarde, pro la sukusado dil matraci, oli ya esas bestii qui prizas tranquilesa e dormanti. En la lito dil rejulo altri vartas sua porciono de sango, quan li judikas nek plu mala nek plu bona kam la cetera en la urbo, blua⁷ o natural.

⁴kruzado (P cruzado) — olima moneto Portugalan.

⁵exquisita (A exquisite, F exquis, H exquisito, I squisito) — ecelanta pro specala beleso, charmo o rafiniteso.

⁶realo (P real, pl. reis) — olima moneto Portugalan.

⁷blua sango — sango di nobelo.

Dona Maria Ana extensas al rejulo manueto sudoroza e kolda, qua mem pos varmesko sub la kovrilo quik koldeskas en la glaciatra areo dil dormo-chambro, e la rejulo, qua ja exekutis sua devo ed es tre esperema pro la fervoro e kreiva esorcio di ta exekuto, kisas ol quale manuo di rejino e futura matro, se ne tro konjektis frato António de S. José. Tiras Dona Maria Ana la kordeto dil klosheto, enpazas unlatere la chambelani dil rejulo, altralatero la dami, svebas⁸ odori diversa en la pezo atmosfero, un de qui li facile rikonocas, pro ke sen la kozo qua havas ic odoro ne povas eventar la miraklo expektata ca-foye, nam l'altra, e tante mencionata, senkorpa fekundigo⁹ eventis unfoye sen itero, nur por ke on saveskez ke Deo, kande lu volas, ne bezonas viri, quankam lu ne povas karear mulieri.

Quankam persisteme quietigata da sua konfesario, havas Dona Maria Ana en tal okazoni granda anmo-skrupuli. Pos ke ekiras la rejulo e la chambelani, e kushas su la dami qui servas el e protektas lua dormo, sempre opinionas la rejino ke el devus levar su por la lasta pregi, ma pro la kovajo, gardenda segun konsilo dal mediki, el kontentigas su per murmurar oli senfine, glitigante sempre plu lente inter la fingri la perli di sua rozario, til dormesko meze di saluto, Maria graco-plena, adminime por elta omno esis facila, esez benedikata la frukto di tua ventro, e pri olta di sua propra anxioza ventro el pensas, adminime un filio, Sinioro, adminime un filio. Ca senvola superbesson el nultempe mencionis en la konfeseyo, nam olta esis fora e senvola, tale ke, se on vokus el a judicio, el kun vereso jurus ke el sempre turnis su al Virgino ed al ventro quan elca havis. Yen sinui dil reala nekoncio, quala la sonji quin sempre Dona Maria Ana havas, apene explikebla, kande la rejulo venas ad elua dormo-chambro, e lore el vidas su trapasanta Terreiro do Paço apud la bucheyi, levante l'avanajo di sua jupo e vadante en fango aquatra e viskoza, qua odoras same kam la viri lor deskargo, dum ke rejido Dom Franscisco, lua bofratulo, di qua el nun okupas l'olima dormo-chambro, e qua forsan ankore hantas¹⁰ ol, dansas cirkum el, alte stacante sur stelti, quale nigra cikonio. Anke ica sonjon el nultempe komentis a sua konfesario, e quon il povus komentar sualatero, se mankas tala kazo en la manu-libro pri perfekta konfeso. Restez Dona Maria Ana en paco, dormeskinta, nevidebla sub la ederduna amaso, dum ke la cimi komencas ekirar la fenduri, la falduri, e faligas su del alta baldakino, tale rapidigante la vojajo.

⁸svebar (G scheben, Nd sweven, Sv sväva) — restar quaze pendanta en la aéro.

⁹senkorpa fekundigo — l'autoro aludas la kazo di Maria, matro di Iesu, elqua, segun la kristana kredo, gravideskis sen sexuago, per nura mediaco dal Santa Spirito (vd. Mateus 1, 18 – 25, Lukas 1, 26 – 38).

¹⁰hantar (A haunt, F hanter) — frequentar (kande on parolas pri fantomi): hantata domo (domo frequentata da fantomi).

Anke Dom João V sonjos ca-nokte. Il vidos kreskar de lua peniso arboro di Iesse¹¹, folioza e dense habitata dal ancestri di Kristo, til Kristo ipsa, heredanto di omna kroni, e pose desaparar l'arboro ed en lua plaso erektesar, potente, kun alta koloni, klosho-turmi, kupoli e chefturmi, franciskana kuvento, rikonocebla per la froko di frato António de S. José, larje apertanta la pordi dil kirko. Ne abundas reji ca-temperamenta, ma Portugal sempre esis bone provizita per tali.

---

¹¹arboro di Iesse: l'autoro aludas yena texto del biblo: "Markotajo ekiros la trunko di Iese, e rami kreskos de lua radiki" (Isaias 11, 1). Iesse esis la patro di David e do — ancestro di Iesu. Pri la genealogio di ilca vd. Mateus 1, 1 – 16; Lukas 3, 23 – 38.

Virtual Ido-konfero internaciona

Ido — Partaka

Kara lekteri dil jurnal *POSTA MUNDI*:

Yen ke nia mikra Idistaro ne plus darfas plendar, ke esas nulu proxim ni (che nia vilajo, urbeto, urbo, regiono o mem lando), kun qua ni povas ‘parlar’ Idolingue.

Til recente, nur nia singla-yara Ido-Renkontro Internaciona, eventinta sempre en Europa, posibligis ke Idisti povez interkomunikar parole ed ensemble; tamen, kompreneble, nur poka samideani povas ed esas pronta partoprenar tal renkontri, olqui, do, adminime dum la lasta yari, sucesis assemblar apen dozeno de fortunosa Ido-amiki, qui, dum plura dii, joyas interkomunikar parole per nia helpo-linguo internaciona.

Ultre to, esis preske nulo plusa, quo povus interrelatar parole l’Idistaro. E me dicas “preske nulo plusa”, pro ke, de ne multa yari ante nun, on ya disponas certa moyeni por interkomunikar ne nur skribe, sed anke parole: “Skype”, “Whatsapp”, “Telegram”, edc. Tamen, me ipsa, quale multi, indijis la moyeni teknikal por pover acesar e juar tal komunikili. Konseque, til nun, ni interrelatis, precipue nur skribe, per e danke nia plura Ido-forumi existanta che Internet. E quon plusa? Nu, nur personal e privata komuniko inter pari de Idisti, sive telefone, sive persone, kande un de li vizitis l’urbo dil altru.

Ma yen ke, ca-yare, quoniam nia Ido-Renkontro Internaciona, eventunta en Göteborg (Suedia), ne posiblesus pro la grava pandemio, qua suskus nia tota mondo, ni audacis probar interkomunikar parole, ma per

video-konfero, quo permisus a ni partoprenar per Ido ne nur de Europa, sed anke de irg altra parto di nia planeto.

E yes: yen ke mem nia unesma konfero virtual, eventinta pasinta-maye (che Jit.si), esis tote sucesoza, tale ke ni rezolvis video-konferar singla-saturdie dum du o tri hori. Provizore, nia konfereyo ja partoprenesis da 25 diferanta Ido-uzanti, reprezentanta 3 (o 4) kontinenti: Europa (Francia, Hispania, Germania, Portugal, Anglia, Nederlando, Suedia, Rusia e Hungaria), Nord-Amerika (Usa e Kanada), Sud-Amerika (Brazil) ed Azia (India).

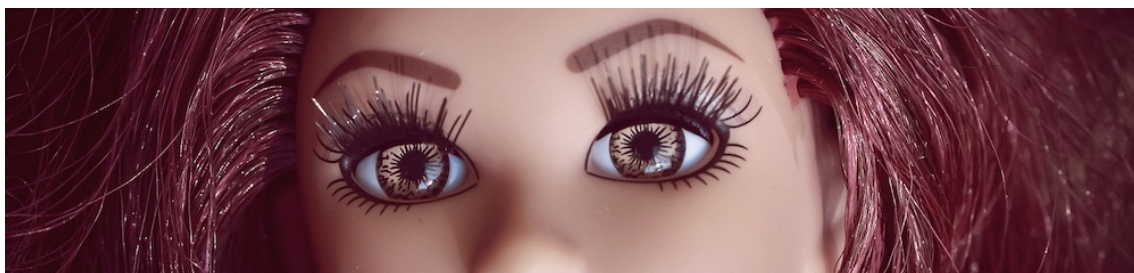
Ne-dicinde, esas multa plusa Idisti, qui povas tre fluante (od adminime sate) ‘parlar’ Idolingue, ma, regretinde, ne omnu havas la necesa moyeni teknikal, por pover acesar, facile e senprobleme, nia video-konfereyo. Irga-kaze, la nombro de partoprenonti certe augmentos, mem se nur pokope. Dume, ni profitis nia tilnuna konferi por anke brodkastar ed enrejistrar, che YouTube, plura video-filmeti 30-minuta, montranta parto de to, quon ni facas en olti, ad irga Idisti, od Ido-interesati, qui ne povis asistar.

E fine, me maxim volunte repetas to, quon me dicis che l’ komenco: Yen ke nia mikra Idistaro (singla-die mine mikra) ne plus darfas plendar, ke ni ne povas praktikas Ido parole, nam, singla-saturdie, eventas Virtual Ido-Konfero Internaciona.

Parolez Ido! Askoltez Ido!

Li vivent pupé

Interlingue-Occidental — Thomas Schmidt

Li sequent legende es del micri state de Liechtenstein, quel es un micri land inter Svissia e Austria in li Alpes. Un instructor de Triesenberg racontat li sequent legende ante mult annus.

Esque mort coses posse viver? Yes, it hay sovente strangi evenimentes sur ti monde e pro to on deve esser tre caut in ti relation. Ma pri to ne pensat li petulant pastero e su servitores sur li pastura Guschng apu li monte Schönberg durant ti ta bon e calid estive. Li labor esset facil por illos, omnicos prosperat magnificmen e por que illos sovente havet mult liber témpor. Tande illos sedet avan lor cabane e regardat enoyat al pastent brute o illos jocat e burlat.

Durant to, illos havet li absurd idé crear ex old chifones un pupé. Illos mult amusat se pro ti pupé. Illos poset it al table e conversat con it in un stult maniere. Illos subitmen inbrassat it, portat it quam un bebé e fictet que illos lullar it in li dorme, solmen por jettar it ínexpectatmen in li angul sur li suol. O illos provat nutrir it per putré e lacte in li bocca e per to illos sordidat li visage del pupé.

“Parla nu tu stulto!” illos insultat li pupé e pro que it comprensibilmen ne respondet, illos battet it per manus e pedes ridente mult .

Ma tande evenit lu íncredibil e horribil e to esset que li pupé vermen comensat parlar.

Li autun hat arivat, li servitores reunet li greg e preparat se por descender al valley.

Ye li ultim vésper e ili ancor un vez sedet junt por mangiar e illos anc hat posit li pupé al table e illos denov insultat it. Quande illos finit lor repaste

e just volet levar se, illos lassat se cader a lor sedes simil quam un fúlmine dat in lu blanc, nam li oculus del pupé comensat strangimen e terribilmen scintillar. Li pupé regardat a un pos unaltru maliciosimen e perforante, tande it apertet su bocca e parlat con un cav voce “Vu omnes posse ear a hem, ma ti ci pastero”, e li pupé levat li brasse, “il deve restar che me.”

Quam tenet per un magical fortie, li pastero restat sedente, durant li servitores tremente pro timore colectet li greg e lor instrumentes e forlasset li pastura sur li monte hastosimen. Quande illos esset un poc plu infra e illos hat tranquilissat se un poc, illos regardat ancor unvez timorosimen detra se. E to quo illos videt, fat los gelat li sangue in li venes. Sur li tegment del cabane esset mettet li pelle del pastero. Li pupé hat despellat le! Li tegment del cabane esset rubi pro li sangue del pastero. Li vivent pupé sedet apu li cabane. It jettat savagimen li brasses in li aere e ridet. Li pupé ne cessat rider maliciosimen e horribilmen...